

درگذشت فرانسیس بیکن، فیلسوف شهیر انگلیسی (1626م)

فرانسیس بیکن فیلسوف معروف انگلیسی در 22 ژانویه 1561م در لندن به دنیا آمد...

فرانسیس بیکن فیلسوف معروف انگلیسی در 22 ژانویه 1561م در لندن به دنیا آمد و از جوانی به تحصیل علم و دانش پرداخت. پدر فرانسیس از نزدیکان پادشاه انگلیس بود. از این رو وی برای نزدیک شدن به پادشاه کوشش فراوانی کرد و بالاخره به عضویت مجلس ملی انتخاب شد و با اخذ عنوان لرد، به ریاست قضاات کشور و ریاست دادگستری انگلستان دست یافت. با این وصف طولی نکشید که پارلمان انگلیس که نظر خوبی نسبت به بیکن نداشت، او را به جرم اختلاس از تمام مزایایی که به دست آورده بود محروم کرد و بیکن پس از محاکمه به حبس ابد محکوم شد. اما پادشاه انگلستان وی را عفو کرد و بیکن از آن پس تا پایان عمر در املاک خود در خارج از لندن، روزگار گذراند. بیکن با وجود از دست دادن مقام، از مطالعه و اشتغال به علم رویگردان نشد و در همین هنگام کتاب‌های معروف خود درباره ارزش و پیشرفت علم و دیگری به نام ارغنون جدید را منتشر نمود که فوق‌العاده مورد توجه قرار گرفت. وی عنوان کرد که هدف اصلی او در زندگی، عبارت از اعمال نفوذ خود به طبیعت است. بیکن می‌گفت: انسان چون دارای سه نیروی حافظه، تخیل و عقل است، باید علوم نیز به سه دسته تقسیم شود. از این رو، بیکن آن‌چه را که مربوط به حافظه بود تاریخ نامید و ادبیات و فلسفه را نیز به ترتیب به تخیل و عقل مربوط می‌دانست. او فلسفه را به سه موضوع خدا، طبیعت و انسان تقسیم کرد و بر این اساس آن‌چه مربوط به خدا باشد، علم الهی است و طبیعت، موضوع علم و حکمت است. همچنین اموری مربوط به روان و تن هستند مثل پزشکی و هنرهای زیبا و ورزش و اخلاق، و برخی مربوط به زندگانی اجتماعی مردم است که آن را باید علم مدنی نامید. بیکن اولین کسی بود که با انتقاد از علم و حکمت قدیم، مبنای آن را درهم ریخته و با بیان نقائص و اشتباهات آن، مردم را به تجربه و اساس علوم تازه تشویق می‌کرد. بزرگ‌ترین خدمت بیکن به فلسفه، تدوین و استقرار و ترویج روش استقراء در علوم تجربی بود که هم اینک نیز کاربرد فراوانی دارد. بیکن در گسترش علوم تجربی در انگلستان و تجدید حیات علم و فلسفه در اروپا نقش بسزایی داشت و با تالیف کتاب احیاء علوم کبیر یا دایرةالمعارف علوم بشری، یکی از پدید آورندگان روش تجربی به شمار می‌رود. بیکن دو سال قبل از مرگش کتاب آتلانتیس نو را نوشت و آن مدینه فاضله‌ای بود که ساکنانش خویشتن را وقف مطالعه طبیعت و خداوند کرده بودند. در این مدینه فاضله که آن را بزرگ‌ترین ارمغان بیکن به فلسفه جهان نامیده‌اند، سیاست‌مدار وجود ندارد بلکه به جای آنها مردان عمل و کشوردار نشسته‌اند. در این آرمانشهر، از راه گزینش شرافتمندانه بر مبنای لیاقت و صلاحیت می‌توان به مقامی رسید. انسان علیه انسان به ستیزه برنمی‌خیزد، بلکه همه انسان‌ها دست در دست یک‌دیگر برای غلبه بر نیروی طبیعت کوشش می‌کنند. در این مملکت، نمونه و کمال مطلوب، کشمکش و جنگ نیست زیرا حرص و طمع وجود ندارد. هیچ کس نمی‌کوشد تا در کسب ثروت از همسایگان خود پیشی جوید. در مدینه فاضله بیکن، مردم تحت رهبری ساکنان فیلسوف و دانشمند، به دین حسن نیت خواهند گروید. آدمیان حیواناتی نیستند که راست راه می‌روند بلکه خدایانی جاودانی هستند. علاوه بر این اثر، از فرانسیس بیکن آثار دیگری بر جای مانده که پیشرفت دانش، تاریخ بادها و داستان مرگ و زندگی از آن جمله است. فرانسیس بیکن سرانجام در نهم آوریل 1626م در 65 سالگی بر اثر ابتلا به مرض ذات‌الریه درگذشت.